

Ensenyaments d'una campanya: l'art de fer que parlin de tu i que en surtis afavorit

written by Jordi Martí i Montllau | 9 de maig de 2019

Primer la diuen grossa. Ben grossa; posant en qüestió els drets fonamentals, especialment els de les minories o els de grups tradicionalment sotmesos. I t'obliguen a posicionar-te perquè, de no fer-ho, els estaries legitimant per la via del silenci: qui calla, atorga (o si més no, legitima com a plausible i acceptable).

O cerquen un indret on saben que la majoria dels qui hi són no comparteixen el seus valors (o pitjor encara: un lloc on els qui hi esperen trobar són persones que resultarien directament afectades per les seues propostes polítiques, fetes des de la més absoluta de les desconsideracions), i l'amollen. I no se n'estan de fer-ho un to que barreja arrogància i burla. Recorrent a l'insult, si cal. I inciten que els responguis, i a fer-ho per la via de la protesta sorollosa, perquè tu no tens el micròfon. De fet, sovint la resposta no serà res més que una reacció en legítima defensa, per al·lusions.

O potser no, potser comptes fins a cent –o fins a mil– i optes per ignorar-los (fer-los un “tortosa”, que se'n diu ara), tant quan els tens al davant com quan qüestionen les teues llibertats i drets bàsics. Però, de tan grossa com la diuen, veus que els mitjans se'n fan ressò, i la repeteixen i repeteixen, fins que, de tant divulgar-la i, per tant, posar-la en el cap de la gent, et veus obligat deixar de fer veure que no els has sentit i a respondre'ls. Perquè es veu que amenaçar o vessar-la pel broc gros és notícia i que allò que s'ha dit mereix ser reproduït en nom dels “criteris periodístics”; una noció esmunyedissa com un anguila, abstracta com la “matèria espiritual” dels franciscans,

polièdrica com un significant sense referència i sagrada com el “científicament testat” que acredita l’eficàcia de certs dentrificis. A més, segons allò que estableix el llibre d’estil del periodista *comme il faut*, allò perbocat mereix ser divulgat tal com raja: en format tall de veu, escassament contextualitzat i sense glossa. Mentida sense antídote. Amenaça convertida en una proposta més, entre d’altres. Si algú ha de dir-hi la seua que ho faci en un altre tall de veu que posarem a continuació del primer, a la mateixa alçada; a l’estil xarxa social.

Després vindrà la tertúlia. Oh la tertúlia! Aquest gènere tan nostrat! D’ella sí que se’n pot dir que *mediterràniament*, més que no la cervesa, beguda de gent de pell lletosa. La tertúlia! Ben variadeta, com un vermutet de conserves: amb el seu musclo, la seues escopinyes, la seua *banderilla* i unes olivetes. Què no hi manqui res ni ningú! Tots junts i tots al mateix nivell, en una comunió a prova de bé i de mal: «Posi-m’hi una mica de vinagre relativista, però tregui-m’ho sense pebre de criteri moral». Tot ben legítim, que això de la víctima i el botxí és només una qüestió de perspectiva.

«Diuen que parlem massa de Vox, però és que Vox és aquí, entre nosaltres, i bé que n’haurem de parlar, perquè té interès periodístic.»

Amén

Tu en parles, ell en parla... jo en parlo! I així, nosaltres en parlem.

Al principi fou el Verb.

Llàstima, però, que aquesta benedicció de l’*interès periodístic* (que és el nom que ara rep l’antic mite de l’*objectivitat*) no arribi a tot arreu, no doni veu a d’altres agents socials que també són aquí, ni a temàtiques sempre absents del *media*. De fet, de vegades sembla que aquells a qui es dona veu no tenen res a dir, o res que pagui la pena de ser

escoltat, mentre que d'altres, que pagaria la pena de conèixer, resten en l'espessa penombra que emmarca la llum del focus. Què hi farem! «El fútbol es así.»

No perdem el fil, però: estàvem en la resposta que donàvem quan no podíem continuar callant.

Llavors, quan protestes o quan respons escandalitzat, t'acusen d'intolerància: de desqualificar-los (quan totes les opinions són respectables, diuen), o directament de limitar la seua llibertat d'expressió, de violentar-los... de violència... d'agressió... d'odi... de... (en una mena de sorites que avança sobre el doble raíl –d'amplada espanyola– de la sinècdoque i la metàfora, tots dos ben fixats en els travessers de la polisèmia).

De fet, potser fins i tot s'ho creuen quan ho diuen, perquè en respondre'ls els enfrontes al seu reflex, i aleshores veuen en la teua manifestació i en les teues paraules l'odi que projecten. Darrere d'una acusació d'egoisme sol amagar-se un egoista. Darrere de l'acusació de supremacisme s'amaga algú que no vol perdre la supremacia, perquè la viu amb normalitat. Són odiosos i, en encarar-los a través de la teua resposta a l'odi que destil·len, t'acusen justament a tu, d'odiar-los. Fet i fet, tampoc no els cal rumiar massa: tenen el poder de la seua banda, i la força és enemiga de l'autocrítica. Sigui com sigui, tampoc no passa res per odiar el fort: allò greu és l'odi d'aquest cap al feble. És aquí on hi ha el perill.

Arribats a aquest punt, la teua resposta passa a ocupar el centre d'interès. La provocació inicial, o l'amenaça política, s'obliden. La reivindicació independentista fractura, la sentència contra l'Estatut... quina sentència? Els llaços grocs, acusadors, són nazisme que assenyalen. La presó i l'exili no formen part de l'equació, però. I la majoria hi combrega: les rodes de molí han resultat ser passadores.

Si tot ha vingut de l'amenaça a un dret fonamental, aquest no

es defensa. Si tot ha començat amb una mentida, no es desmenteix. Si procedeix d'una provocació premeditada, aquesta resta com a justificada, perquè davant de la resposta airada deixa de ser una provocació i esdevé un acte d'afirmació i autodefensa *avant la lettre*. Si al principi va ser l'insult, aquest resta justificat des del moment que la reacció ha estat la que ha estat... "agressiva" havíem dit, no? La banca sempre guanya.

–Si us plau, si us plau, deixi d'apunyalar aquest home!

–Doncs que ell deixi de dir-me assassí!

(Amb permís d'en Gila)

Però realment no s'hi pot fer res? Realment aquesta manera de fer és infal·lible? La resposta és ambivalent: té una part bona i una de dolenta.

La part bona és que cap la possibilitat de manifestar oposició sent conscients de la semiòtica de la imatge, de la sintaxi de telenotícies, del biaix del prisma de les xarxes socials. Han construït una estratègia comunicativa adaptada a aquests elements, una estratègia que se n'aprofita. Caldrà doncs respondre-hi sense perdre de vista el mitjà i les seues condicions.

Cal també que els periodistes siguin més conscients de les conseqüències dels seus actes, i que es comprometin moralment, que prenguin partit, perquè no poden no fer-ho: tots formem part de la situació i hi són agents. El braçalet de premsa no et situa a banda, perquè no hi ha refugi des d'on mirar-s'ho sense prendre-hi part. El relativisme és impostura, la simplificació és ocultació, el silenci, l'emmudiment de la crítica exonera del culpable, el *criteri periodístic* és el gat que ens donen quan havíem demanat llebre.